

Zitting 1981–1982 Nr. 47b

16 905	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake grondrechten
16 906 (R 1169)	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake de toelating, uitzetting en uitlevering, het Nederlandschap en het ingezetenschap
16 907	Verandering in de Grondwet, strekkende tot opneming van een bepaling betreffende het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam
16 908	Verandering in de Grondwet, strekkende tot opneming van bepalingen inzake sociale grondrechten
16 909 (E 1170)	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake het koningschap
16 910	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de Koning en de ministers alsmede de staatssecretarissen
16 911 (R 1171)	Verandering in de Grondwet, strekkende tot opneming van een bepaling inzake de ministerraad alsmede tot wijziging van de bepaling inzake het contraseign
16 912	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de inrichting en de samenstelling van de Staten-Generaal
16 913	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake de verkiezing van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer der Staten-Generaal
16 914	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de werkwijze van de Staten-Generaal
16 915 (R 1172)	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake het geven van inlichtingen door de ministers en de staatssecretarissen en het recht van onderzoek
19 916 (R 1173)	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake de Raad van State, de Algemene Rekenkamer en vaste colleges van advies en bijstand
16 917 (R 1174)	Verandering in de Grondwet van bepalingen betreffende de wetgevende macht en de algemene maatregelen van bestuur, alsmede tot opneming van bepalingen betreffende andere voorschriften
16 918 (R 1175)	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de buitenlandse betrekkingen
16 919	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake uitzonderingstoestanden
16 920	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de belastingen
16 921	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de begroting

16 922	Verandering in de Grondwet, strekkende tot het doen vervallen van de artikelen 73 en 190–192, alsmede tot het opnemen van een bepaling inzake het geldstelsel
16 923	Verandering in de Grondwet van de bepaling inzake de regeling van delen van het recht in algemene wetboeken en tot opnemng van een bepaling inzake algemene regels van bestuursrecht
16 924	Verandering in de Grondwet, strekkende tot opnemng van een bepaling betreffende de instelling van een of meer algemene, onafhankelijke organen voor het onderzoek van klachten betreffende overheidsgedragingen
16 925	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake ambtenaren
16 926	Verandering in de Grondwet, strekkende tot opnemng van een bepaling inzake de openbaarheid van bestuur
16 927 (R 1176)	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake adeldom en ridderorden
16 928	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de justitie
16 929 (R 1177)	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de Hoge Raad der Nederlanden
16 930 (R 1178)	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de berechting van ambtsmisdrijven
16 931	Verandering in de Grondwet van bepalingen inzake provincies en gemeenten
16 932	Verandering in de Grondwet, strekkende tot opnemng van een bepaling inzake de mogelijkheid kiesrecht voor de gemeenteraad te verlenen aan ingezetenen die geen Nederlander zijn
16 933	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake de waterstaat
16 934	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake openbare lichamen voor beroep en bedrijf en andere dan in de Grondwet genoemde lichamen met verordenende bevoegdheid
16 935	Verandering in de Grondwet van de bepaling met betrekking tot de voorziening in aangelegenheden, waarbij twee of meer gemeenten zijn betrokken, alsmede van de bepaling inzake geschillen tussen openbare lichamen
16 936	Verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake veranderingen in de Grondwet, alsmede tot opnemng van bepalingen inzake splitsing van een voorstel
16 937 (R 1179)	Verandering in de Grondwet, strekkende tot het doen vervallen van de artikelen 1 en 2
16 938	Verandering in de Grondwet, strekkende tot het doen vervallen van het additionele artikel inzake heerlijke rechten

Vastgesteld 6 april 1982

De memorie van antwoord inzake de wetsontwerpen ter herziening van de Grondwet (II, nrs. 16 905 t/m 16 938, nr. 47a) gaf de leden van de fractie van het C.D.A. aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen en het stellen van enige vragen.

Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie verklaarden bij wijze van inleidende opmerking, dat de bereidheid van deze fractie om bij de beoordeling van de tweede lezing van de Grondwetsherziening het accent te leggen op de samenhang van de ontwerpen, geen opgeven impliceert van het verzet van de fractie of een gedeelte daarvan tegen specifieke onderdelen.

Binnen genoemde fractie leeft de opvatting, dat de in de Grondwet zelf verankerde procedure van twee lezingen en een gekwalificeerde meerderheid een dergelijke houding ook rechtvaardigt.

Grondrechten

De aan het woord zijnde leden verkregen gaarne vóór de mondelinge behandeling van de aanhangige Grondwetswijzigingen antwoord op de vraag gesteld door hun fractievoorzitter tijdens de Algemene Beschouwingen van de Kamer inzake de speciale adviesprocedure voor het Voorontwerp van wet Gelijke behandeling in verband met de samenhang tussen genoemde wetten.

Staatscommissie

Deze leden vroegen de Minister om de door hem waargenomen tekortkomingen in de relatie kiezer-beleidsvorming nog eens nader te omschrijven, mede gezien de ruime aandacht, die de Minister in zijn memorie aan de Staatscommissie heeft besteed en gezien het feit, dat de Minister de instelling van de Commissie en de aanhangige wijziging van de Grondwet met elkaar in verband brengt.

Deze leden hadden, ondanks de door de Minister gegeven mening, dat het bij deze Staatscommissie vooral moet gaan om de invloed van de kiezer op de beleidsvorming en de procedure tijdens de kabinetsformatie, de indruk, dat de taakomschrijving veel breder zal blijken. Zijn de tekortkomingen van het huidige systeem, die de Minister constateert, immers wel te wijten aan de relatie kiezer-beleidsvorming of zou het kunnen zijn, dat het bestaande politieke bestel – de partijen en de daaruit voortgekomen fracties, de partijpolitieke strategieën en dergelijke zaken, die veelal buiten de kiezer om tot stand komen – debet is aan het gesignaleerde tekort schieten?

Ten slotte: de *benoeming* van burgemeesters en Commissarissen van de Koningin wordt bij deze Grondwetswijziging geregeld. Waarom meent de Minister dan toch dat nieuwe procedures om tot *aanwijzing* van genoemde functionarissen te komen moeten worden ontwikkeld. Er bestaat toch een duidelijk verschil tussen «aanwijzing» en de grondwettelijke term «benoemen»?

Enquêterecht

Deze leden waren niet overtuigd door de argumenten van de Minister zoals die in de memorie van antwoord zijn gegeven rondom het enquêterecht, omdat de vergelijking met het vragen van inlichtingen omtrent de

¹ Samenstelling: Christiaanse (CDA), Kaland (CDA) (voorzitter), Vermeer (PvdA), Mw. Van der Meer (PvdA), Feij (VVD), Wiebenga (VVD), Vis (D'66), De Gaay Fortmar (PPR), IJmkers (CPN) en Abma (SGP).

goedkeuringsprocedure van verdragen, amendering of initiatief-wetsontwerpen niet opgaat. De volgens de Minister vergelijkbare procedures raken immers alle uitsluitend interne werkzaamheden van de Kamers. Het enquêterecht gaat deze gewone procedure-regels verre te boven.

Er lijkt geen aandacht besteed aan de toch al trage werking van het staatsbestel dat bij eventuele toeneming van het gebruik van het recht van enquête, met name bij wetgevingsprocedures, bijzonder vertragend zou kunnen werken. Ziet de Minister geen enkel nadeel hieraan verbonden?

Ontbindingsrecht

In de discussie rondom het ontbindingsrecht van de Kamers stelt de Minister op blz. 30 van de memorie van antwoord: «Daarnaast kan het gebruik van het recht nuttig zijn om ook zonder conflictsituatie een nieuwe beslissing van de kiezers omtrent de samenstelling van een kamer te vragen wanneer daarvoor gegronde redenen bestaan».

Wil de Minister alsnog een opsomming geven van die mogelijke «gegronde redenen»?

Los van hun vrees voor dreigende discontinuïteit in het kamerwerk – veel kwalijker gevolg van het frequent ontbinden, dan het «ongerief voor de Kamer», zoals de Minister het noemt – wilden de aan het woord zijnde leden met het bovenstaande nog eens principiële ingaan op het recht van kamerontbinding. Zij wilden in deze schriftelijke voorbereiding zo zuiver mogelijk (doen) vastleggen welke de gronden zijn waarop krachtens 3.1.14 door de Regering tot kamerontbinding kan worden overgegaan.

Deze leden spraken namens hun fractie uit, dat zij – nu de procedure van aanwijzing van Eerste Kamerleden en de zittingsduur van die leden in de aanhangige Grondwetswijzigingen opnieuw worden geregeld – begrip hebben voor ontbinding, indien binnen redelijke termijn de betreffende ontwerpen kunnen worden afgerond.

Binnen welke termijn verwacht de Minister dat afronding – dat wil zeggen ook de aanpassingswetgeving en de wijziging in de Kieswet – kan zijn voltooid?

Is het juist, dat indien de resterende aanpassingen van de Grondwet in eerste lezing niet voor het einde van de al dan niet verkorte zittingsduur van de Tweede Kamer zijn behandeld, zodat op die grond niet tot ontbinding der beide Kamers kan worden overgegaan, en de zittingsduur van de recent gekozen Provinciale Staten tot vijf jaar wordt verlengd, de samenstelling van de huidige Eerste Kamer zonder ontbinding tot 1987 ongewijzigd zou blijven en de dit jaar verkozen leden van Provinciale Staten nimmer tot verkiezing van leden van de Eerste Kamer zouden kunnen overgaan?

Vertrouwende, dat de Regering bereid is op het vorenstaande vóór de openbare beraadslaging schriftelijk bescheid te geven, acht de Commissie die beraadslaging voldoende voorbereid.

De voorzitter van de Commissie,
Kaland

De griffier van de Commissie,
Dijkstra-Liesveld